



Σ. Ζωγραφίδης

★ ΑΙΣΘΗΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ★

ΤΟ ΓΥΜΝΟΝ ΕΝ ΤΗ ΤΕΧΝΗ



ΜΕΓΑΣ φιλόσοφος Büchner¹⁾ λέγει: ὅτι με ὅλην τὴν πρόδοον τοῦ πολιτισμοῦ, ἡ πρόληψις καὶ ἡ ἀμάθεια πλημμυρίζει ἀκόμη τὸν κόσμον με μεγάλη κύματα. Λυποῦμαι διότι τοῦτο ἐφαρμόζεται καὶ

εἰς τὴν ὑπερβολικὴν σεμνοτυρίαν, εἰμὴ τι ἄλλο, πολλῶν παρ' ἡμῖν μὴ ἀνεχομένων τὸ γυμνὸν ἐν τῇ τέχνῃ, τοῦλάχιστον «διὰ τὰ κορίτσια τῶν». Δὲν τοὺς κατηγορῶ διὰ τὰς προλήψεις τῶν τόσον πολὺ, ὅσον διὰ τὴν ἑλλειψιν τῆς εἰλικρινείας καὶ τῆς καλῆς θελήσεως ὅπως ἀκούσωσι τὴν φωνὴν τῆς λογικῆς, τῆς φυσικότητος καὶ τοῦ πολιτισμοῦ.

Παρ' ὀλίγον νὰ τοιμήσουν νὰ εἰπουν ὅτι τὸ γυμνὸν ἐν τῇ τέχνῃ προσβάλλει τὴν δημοσίαν ἠθικὴν καὶ νὰ ἔχωμεν εἰς τὰς καλλιτεχνικὰς ἐκθέσεις οὐχί τεχνοκρίτας, ἀλλ' ἰατροδικαστάς. Μικρὰ ὅμως μελέτη τοῦ ζητήματος θὰ ρίψῃ ὀλίγον φῶς εἰς τὴν ὀλιθερὰν ὑπόθεσιν τῆς σεμνοτυρίας καὶ θὰ συγκαδέσῃ τὰς νυκτερίδας τῶν προλήψεων, αἵτινες μένουν εἰς τὸ σκοτεινὸν καὶ ἡρεπωμένον ἀρχαῖον οἰκοδόμημα τοῦ μεσαιωνισμοῦ καὶ τῆς ὑπνηλίας τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς.

Θὰ ἀφῆσωμεν νὰ ἐμιλήσῃ περὶ τοῦ γυμνοῦ ἐν τῇ τέχνῃ ἡ ἠθικὴ, ἡ λογικὴ, ἡ φυσικότης καὶ ὁ πο-

λιτισμὸς, θὰ ἀφῆσωμεν δὲ κατόπιν τὴν καλλιτεχνίαν νὰ εἴπῃ γυμνὴν... τὴν ἀλήθειαν. Ἡ ἠθικὴ πρῶτον δὲν εἶναι πολὺ σχετικὴ μετὰ τὸ θέμα. Ἡ ἠθικὴ ὡς καὶ ἡ συνείδησις εἶναι διαφορὸς κατὰ τοὺς διαφοροὺς χρόνους, ἀναλόγως τῆς καταστάσεως τοῦ πολιτισμοῦ τῆς ἐποχῆς. Δὲν δύναται ἔθελον νὰ ληφθῇ ὡς ἀναλλοίωτος βάσις. Οἱ Ἰνδοὶ καὶ οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἐβλεπον τὸ γυμνὸν διὰ βλεμμάτων ἀγνῶν. Οἱ Τοῦρκοι καλύπτουν τελείως τὴν γυναῖκα, ἀρῆγοντες μόνον τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ νὰ βλέπουν καὶ οὐχί νὰ βλέπονται. Ὅποια ὅμως διαφορὰ; Οἱ Τοῦρκοι ἀποτελοῦν τὴν ἐπισθοπορείαν τοῦ πολιτισμοῦ, ὁ δὲ Ἰνδικὸς καὶ ὁ Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς ἐδημιούργησαν τὰ θαυμασιώτερα ἔργα τῆς τέχνης καὶ τῶν γραμμάτων.

Οἱ Τοῦρκοι ὅμως εἶναι λογικῶς, εἰλικρινεῖς. Κρύπτουν ὅλα ἐντελῶς τὰ μέρη τοῦ γυναικείου σώματος. Διὰ τὸ ὅμως νὰ μὴ θεωρῶμεν ἡμεῖς τὸ πρόσωπον, τὸ στῆθος, τὰς χεῖρας τῆς γυναικὸς ἐπίσης σχετιζομένης μετὰ τὴν δημοσίαν αἰδῶ, ὅσον καὶ τὰ ἐπίλοιπα μέλη τοῦ γυναικείου σώματος, ἅτινα ἀποθεῶναι ἡ ζωγραφικὴ καὶ ἡ γλυπτικὴ; Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον δι' ὃν ἐνῶ ἐμιλοῦμεν ἐλευθέρως περὶ ὧν τῶν λειτουργιῶν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, περὶ τοῦ δεῖπνου, περιπάτου, λουτρῶν καὶ λοιπὰ, ἐντρεπέμεθα δὲ ὡς κακοῦργοι, ὅταν ἐμιλοῦμεν δηλαδὴ δὲν ἐμιλοῦμεν — περὶ τῆς ὑψίστης λειτουργίας τοῦ ὁργανισμοῦ, δι' ἧς ἡ ἀνθρωπότης τελειοποιεῖται καὶ διακρινεῖται; Καὶ ἐνῶ ὅλη ἡ φύσις, τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῶα χαλοῦν κυριολεκτικῶς τὸν κόσμον εἰς τὰς ἐποχὰς τῶν ἐρώτων αὐτῶν, διὰ χρωμάτων, ἀρωμάτων, καὶ ἀσμάτων, μόνος ὁ ἄνθρωπος ἐντρέπεται διὰ τὴν ὑψηλότεραν καὶ ὠραιότεραν λειτουργίαν τῆς ζωῆς του. Ἀκριβῶς διότι μόνος ὁ ἄνθρωπος εἶναι κεκλυμμένος ἀπὸ ἐντροπὴν ἐνῶ ὅλη ἡ φύσις θάλλει γυμνὴ καὶ ὠραία ὑπὸ τὸν ἥλιον.

Διὰ τὴν Διὰ δύο λόγους. Διὰ λόγους βαρβαρότητος καὶ διὰ λόγους ὑποκρισίας. Εὐτυχῶς ὅμως δὲν ἦτο πάντοτε ἡ γνώμη αὕτη, γνώμη τῶν ἀνθρώπων καθὼς εὐτυχῶς οἱ Ταρτοῦροι δὲν ἦσαν πάντοτε διδάσκαλοι τῆς ἠθικῆς. Ὁ πολὺ γνωστὸς εἰς τὸν κόσμον ψυχολόγος καὶ κοινωνιολόγος M. Nordau ἰδοῦ τί φρονεῖ σχετικῶς πρὸς τὸ θέμα:

«Πολιτισμοὶ πλούσιοι, πολὺ ἀνεπτυγμένοι ἠθικῶς καὶ πνευματικῶς, ἀπείρωτες ἀνώτεροι κατὰ τὴν ἰδανικότητα τοῦ νου καὶ τοῦ σώματος, ὡς ὁ Ἰνδικὸς π.χ. καὶ ὁ Ἑλληνικὸς, δὲν περιέβαλλον δι' οὐδεμιᾶς προλήψεως τὰς ἐρωτικὰς σχέσεις, δὲν ἐθεώρουν οὐδὲν ὄργανον κισχρότερον τῶν ἄλλων, δὲν ἐφοβοῦντο διόλου τὴν γυμνότητα, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας ἐθεώρουν αὐτὴν διὰ βλεμμάτων ἀγνῶν καὶ ἀνευ διεφθαρμένης ἐπισθοβουλίας. Οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ἰνδοὶ μετ' εὐγνωμοσύνης ἐτιμῶν τὰ ὄργανα, διὰ τῆς ἀμέσου συνδρομῆς τῶν ὁποίων ἐπιτελεῖται ἡ πράξις τῆς γεννήσεως πάσης ἐν τῷ σύμπαντι ζωῆς, καὶ ἀνθρώπων τὰς εἰκόνας τῶν ὁργάνων τούτων εἰς τοὺς ναοὺς, εἰς τὰς οἰκίας καὶ τοὺς ἀγρούς των, ὡς σύμβολα γονιμότητος, δημιουργοῦντες ἰδιαιτέρας θεοτήτας ἀναπαραγωγῆς, πρὸς τὰς ὁποίας ἀνέπεμπον ἰδιαιτέρας λατρείας. (1)

1) L' homme selon la Science

(1) Εἰς τὸ Παναθηναϊκὸν Στάδιον τῶν Ὀλυμπια-